

Likumprojekta "Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā"" sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Likumprojekts "Grozījumi likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā"" (turpmāk – likumprojekts) izstrādāts, lai izpildītu Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupas (turpmāk – GRECO) piektās novērtēšanas kārtas ziņojumā par Latviju izteikto viii. rekomendāciju – nodrošināt, ka ii) visas centrālās valdības politiskās amatpersonas, izņemot Ministru kabineta locekļus un parlamentāros sekretārus, saņem atļauju veikt citu darbu (savienot amatus).

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Likumprojekts ir izstrādāts pēc Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (turpmāk – Birojs) iniciatīvas, lai izpildītu GRECO piektās novērtēšanas kārtas ziņojumā par Latviju izteikto viii. rekomendāciju, nodrošināt, ka ii) visas centrālās valdības politiskās amatpersonas, izņemot Ministru kabineta locekļus un parlamentāros sekretārus, saņem atļauju veikt citu darbu (savienot amatus).
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Likums "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" (turpmāk – likums) nosaka ierobežojumus, aizliegumus un pienākumus valsts amatpersonām ar mērķi nodrošināt valsts amatpersonu darbību sabiedrības interesēs, novēršot jebkuras valsts amatpersonas, tās radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās ieinteresētības ietekmi uz valsts amatpersonas darbību, veicināt valsts amatpersonu darbības atklātumu un atbildību sabiedrības priekšā, kā arī sabiedrības uzticēšanos valsts amatpersonu darbībai.</p> <p>Likuma 4. panta pirmās daļas 5. punkts nosaka, ka Valsts prezidenta padomnieks,</p>

Ministru prezidenta, Ministru prezidenta biedra, ministra, īpašu uzdevumu ministra biroja vadītājs, padomnieks, konsultants un palīgs (turpmāk – politiskās amatpersonas) ir valsts amatpersonas. Tiesu praksē atzīts, ka valsts amatpersonas saistībā ar savu statusu uzņemas paaugstinātu atbildību publiskajās tiesībās, kurās atšķirībā no privāto tiesību pamatprincipa (atļauts viss, kas nav aizliegts) darbojas publisko tiesību pamatprincips – aizliegts ir viss, kas nav atļauts (*sk. Kurzemes apgabaltiesas 2013. gada 23. maija spriedumu Nr. 102AA-0101-13/12*).

Politiskajām amatpersonām likumā noteikti vispārēji amata savienošanas ierobežojumi. Attiecīgi politiskā amatpersona var savienot valsts amatpersonas amatu ar citu amatu, tostarp tajā pašā iestādē, uzņēmuma līguma izpildi vai pilnvarojumu, vai saimniecisko darbību, pienācīgi to reģistrējot. Turklāt valsts amatpersona amata vietu var apvienot tikai ar divām apmaksātām vai citādi atlīdzinātām valsts amata vietām (izņemot skolotāja, zinātnieka, ārsta, profesionāla sportista darbu un radošo darbu) (likuma 6. pants).

Kaut arī likuma 21. pantā noteikts pienākums valsts amatpersonām nekavējoties rakstveidā sniegt informāciju augstākai valsts amatpersonai vai koleģiālajai institūcijai par pašas, savu radnieku vai darījumu partneru mantisko vai citu personisko ieinteresētību, no likuma tiesiskā regulējuma izriet, ka minētās informācijas sniegšana atkarīga tikai no politiskās amatpersonas godprātības. Arī GRECO eksperti pauda bažas par to, ka politiskās amatpersonas var savienot valsts amatpersonas pienākumus ar atalgotu civiltiesisku uzņēmuma līgumu izpildi trešo pušu interesēs, un trūkst tiesiskā pamata, lai politiskās amatpersonas veiktu *ad hoc* interešu konflikta atklāšanu (GRECO piektās novērtēšanas kārtas ziņojuma 75. punkts).

Papildus GRECO eksperti norādīja, ka visaptverošas un spēcīgas sabiedrības integritātes sistēmas priekšnoteikums ir ētiskas uzvedības principu un standartu attiecināšana uz visiem valsts varas līmeņiem un vispirms un galvenokārt – uz izpildvaras augstākā līmeņa vadītājiem, kuriem būtu jābūda piemērs, jāgūst un jāuztur ne vien tiesiska, bet arī augsta morāla autoritāte, kas tiem ļauj noteikt integritātes standartus citur publiskajā sektorā. GRECO ieskatā diemžēl šobrīd to nevar teikt attiecībā uz Ministru kabineta locekļiem, politiskām amatpersonām un ārštata konsultatīvajiem darbiniekiem, kurus iecēlis Ministru prezidents un viņa biedrs, kā arī dažādu kategoriju neatalgotajiem padomniekiem centrālajā valdībā, un tas ir nepārprotams trūkums, kuru nepieciešams novērst, īpaši attiecībā uz tādiem jautājumiem kā interešu konflikti, mijiedarbība ar trešajām pusēm (tostarp lobētājiem), dāvanas utt. (GRECO piektās novērtēšanas kārtas ziņojuma 55. punkts).

Likumprojekta tiesiskā regulējuma mērķis ir ieviest funkcionālu mehānismu, lai noteiktu pienākumu politiskām amatpersonām lūgt atļaujas savienot citu amatu ar valsts amatpersonas amatu, tādējādi novēršot iespējamus interešu konfliktus un ieviešot lielāku caurskatāmību politisko amatpersonu darbībā, kā arī novērst ētikas normu pārkāpumus vai kaitējumu tiešo pienākumu pildīšanai. Likuma 7.panta sestās daļas 2.punkta normas mērķis, paredzot rakstveida atļaujas saņemšanu kā nosacījumu valsts amatpersonas amata savienošanai ar citiem amatiem, ir novērst interešu konflikta rašanos un informēt valsts amatpersonu, kura iecēlusi amatā 4. panta otrās daļas 5.punktā minēto personu, par visiem tiem amatiem, kas tiek ieņemti gan valsts pārvaldē, gan privātajā sektorā. Amatu savienošanas atļaujai nav tikai formāls raksturs, tā sevī ietver konkrētās amatu savienošanas izvērtējumu katrā individuālā gadījumā attiecībā

		<p>uz katru konkrēto amatu un personu. Vienlaikus likumprojekta 2. pants paredz papildināt likumu ar pārejas notikumu 28. punktu nosakot, ka likumprojektā noteiktais tiesiskais regulējums par nepieciešamību saņemt atļauju savienot citu amatu ar valsts amatpersonas amatu attiecināms arī uz likuma 4. panta pirmās daļas 5. punktā minētajām valsts amatpersonām, kuras jau ir ieceltas valsts amatpersonas amatos, t.i. esošie padomnieki, konsultanti u.c. Pārejas noteikums vienlaikus nosaka arī saprātīgu termiņu, proti, mēnesi, lai amatos esošās valsts amatpersonas varētu pieprasīt atļauju savienot valsts amatpersonas amatu ar citu amatu.</p> <p>GRECO piektās novērtēšanas kārtas ziņojumā (74.punkts) vienlaikus tika norādīts, ka attiecībā uz politiskajām amatpersonām, kas nav Ministru kabineta locekļi, nav vienotas izpratnes par politisko personu "augstāku amatpersonu vai koleģiālu iestādi" likuma izpratnē. Likumprojekts paredz, ka politiskajām amatpersonām rakstveida atļauju amatu savienošanai izsniedz tā valsts amatpersona (Valsts prezidents, Ministru prezidents, Ministru prezidenta biedrs, īpašu uzdevumu ministrs vai ministrs), kura viņu iecēlusi amatā. Tādējādi ar likumprojektu paredzētā regulējuma ieviešana ne tikai mazinās iespējamus interešu konflikta riskus, bet arī konkretizēs likumā noteikto "augstāku amatpersonu vai koleģiālo institūciju" attiecībā uz politiskajām amatpersonām, kurai nekavējoties un rakstveidā sniedzama informācija par iespējamu interešu konfliktu.</p>
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Nav.
4.	Cita informācija	Nav.

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Valsts prezidenta padomnieks, Ministru prezidenta, Ministru prezidenta biedra, ministra, īpašu uzdevumu ministra biroja vadītājs, padomnieks, konsultants un palīgs, kuriem, lai savienotu amatu, būs nepieciešama rakstveida atļauja no tās amatpersonas (Valsts prezidents, Ministru prezidents, Ministru prezidenta biedrs, īpašu uzdevumu ministrs vai ministrs), kura viņu iecēlusi amatā.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Ietekme uz tautsaimniecību netiek prognozēta.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojektā ietvertajam tiesiskajam regulējumam nav ietekmes uz administratīvajām izmaksām.
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojektā ietvertajam tiesiskajam regulējumam nav ietekmes uz atbilstības izmaksām.
5.	Cita informācija	Nav.

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Projekts šo jomu neskar.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

Projekts šo jomu neskar.

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

1.	Saistības pret Eiropas Savienību	Nav.
2.	Citas starptautiskās saistības	Ar likumprojektu tiks izpildīta GRECO piektās novērtēšanas kārtas ziņojumā par Latviju izteiktā viii. rekomendācija - nodrošināt, ka ii) visas centrālās valdības politiskās amatpersonas, izņemot Ministru kabineta locekļus un parlamentāros sekretārus, saņem atļauju veikt citu darbu (savienot amatus).

3. Cita informācija	<p>GRECO mērķis ir uzlabot tās dalībvalstu spēju apkarot korupciju, dinamiska savstarpējā novērtējuma procesa un dalībvalstu spiediena ceļā, kontrolējot šo dalībvalstu pieņemto saistību izpildi. Eiropas Padomes līgumam par GRECO nodibināšanu Latvija pievienojās 2000. gada 15.jūnijā.</p> <p>Atbilstoši grozījumiem likumā „Par Eiropas Padomes līgumu par Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) nodibināšanu” pēc 2004.gada 21.aprīļa par minētā līgumā paredzēto saistību izpildes koordināciju atbildīgs ir Birojs. Latvija ir tikusi novērtēta GRECO pirmajā (2001. gada decembrī), otrajā (2004. gada februārī), trešajā (2008. gada janvārī), ceturtajā (2012. gada jūnijā) un piektajā (2018.gada jūnijā) novērtēšanas kārtā. Izveidotie novērtējuma ziņojumi, kā arī izrietošie atbilstības ziņojumi ir pieejami GRECO tīmekļa vietnē: https://www.coe.int/en/web/greco/evaluations/latvia.</p>
---------------------	--

1. tabula

Tiesību akta projekta atbilstība ES tiesību aktiem

Nav attiecināms

2. tabula

Ar tiesību akta projektu izpildītās vai uzņemtās saistības, kas izriet no starptautiskajiem tiesību aktiem vai starptautiskas institūcijas vai organizācijas dokumentiem.

Pasākumi šo saistību izpildei

Nav attiecināms

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	<p>Pirms likumprojekta izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē – Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja un Valsts kancelejas tīmekļvietnē publicēts paziņojums par līdzdalības iespējām.</p> <p>Izsludinot projektu Valsts sekretāru sanāksmē, tiks lūgts atzinumu sniegt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Sabiedriski konsultatīvajai padomei, kuras sastāvā ir šādas</p>
----	--	---

		divdesmit nevalstiskās organizācijas: Latvijas Juristu biedrība, Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Pilsoniskā alianse, Latvijas Tirdzniecības asociācija, Latvijas Preses izdevēju asociācija, Latvijas Komercbanku asociācija, Patērētāju atbalsta centrs, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Latvijas Krimināllietu advokātu biedrība, Latvijas Būvnieku asociācija, Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūts (InCSR), biedrība “Veselības projekti Latvijai”, Latvijas Raidorganizāciju asociācija, Latvijas Juristu apvienība, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome, Sabiedrība par atklātību – Delna, Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS, Latvijas telekomunikāciju komersantu asociācija, Latvijas Ārstu biedrība un Latvijas Pašvaldību savienība.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	<i>Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Sabiedriski konsultatīvā padome sniegs savu atzinumu.</i>
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	<i>Sadaļa tiks papildināta pēc Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Sabiedriski konsultatīvās padomes atzinuma saņemšanas.</i>
4.	Cita informācija	Nav.

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Valsts prezidenta padomnieks, Ministru prezidenta, Ministru prezidenta biedra, ministra, ģenerāļa uzdevumu ministra biroja vadītājs, padomnieks, konsultants un palīgs un Valsts prezidents, Ministru prezidents, Ministru prezidenta biedrs, ģenerāļa uzdevumu ministrs vai ministrs, kurš minēto amatpersonu iecēlis amatā.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju	Likumprojekta izpilde neietekmēs pārvaldes funkcijas vai institucionālo struktūru. Saistībā ar likumprojekta izpildi nav nepieciešams veidot jaunas institūcijas, likvidēt vai reorganizēt esošās.

	likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Likumprojekta izpilde neietekmēs institūcijām pieejamos cilvēkresursus.
3.	Cita informācija	Nav.

Iesniedzējs: Ministru prezidents

Arturs Krišjānis Kariņš

Vizē: Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieks

Jēkabs Straume

Stepiņa 67797257
diana.stepina@knab.gov.lv